

Förberedelser inför Storbritanniens utträde ur EU den 30 mars 2019

2017/18:FPM162

Statsrådsberedningen

2018-09-03

Dokumentbeteckning

COM(2018) 556 final

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken: Förberedelser inför Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen den 30 mars 2019.

Sammanfattning

Kommissionens meddelande från den 19 juli 2018 handlar om förberedelser inför Storbritanniens utträde ur EU. I meddelandet konstaterar kommissionen att huvudspåret är ett ordnat utträde som grundas på ett avtal om utträde och att ett sådant förutsätter att berörda parter vidtar förberedelser. Risker kvarstår samtidigt för ett avtalslöst utträde, vilket kan kräva beredskapsplanering. I meddelandet framhåller kommissionen att förberedelsearbetet är ett gemensamt ansvar för EU, nationella, regionala och lokala förvaltningar samt ekonomiska aktörer. Meddelandet innehåller även ett antal djupare redogörelser för sektorsspecifika förberedelseåtgärder. Regeringen välkomnar meddelandet och stöder kommissionens ansträngningar.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 29 mars 2017 anmälde Storbritannien (UK) sin avsikt att lämna Europeiska Unionen (EU) i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget. UK:s utträde väntas därmed ske den 30 mars 2019. Förhandlingarna mellan EU och UK om ett avtal om utträde har pågått sedan sommaren 2017. Parterna

har bland annat enats om en övergångsperiod till utgången av 2020 då EU:s regelverk fortsatt ska gälla i UK men UK inte delta i EU:s beslutsprocesser. Därmed skulle alla intressenter ges ytterligare 21 månader att förbereda sig på innehållet i den framtida relationen och att EU-rätten upphör att gälla i UK.

Slutförhandlingar pågår om utträdesavtalet med sikte på ett avslut under hösten 2018. EU och UK förhandlar parallellt ett övergripande samförstånd om de framtida förbindelserna som avses komma till uttryck i en politisk förklaring som ska åtfölja och omnämnas i utträdesavtalet. Därefter väntar godkännandeprocesser i EU och i UK avseende utträdesavtalet. I EU beslutar rådet med Europaparlamentets godkännande.

EU arbetar för att nå en överenskommelse, vilket skulle innebära ett ordnat utträde. Det finns dock inga garantier för att förhandlingarna blir klara i tid och ett utträde utan avtal kan inte uteslutas. I så fall upphör EU-rätten att gälla i UK omedelbart vid utträdet den 30 mars 2019.

Oavsett utfallet av förhandlingarna kommer förhållandet mellan UK och EU att förändras och alla berörda parter måste vara förberedda på att UK lämnar EU den 30 mars 2019.

Meddelandet ska ses mot bakgrund av Europeiska rådets (artikel 50) uppmaning den 29 juni 2018 att intensifiera förberedelserna på alla nivåer och för alla möjliga utfall.

1.2 Förslagets innehåll

Med förberedelser avses i meddelandet alla de åtgärder som måste vidtas till följd av UK:s utträde oavsett om ett avtal om utträde sluts eller inte. Som exempel kan det avse att företag som verkar på basis av licenser och intyg från brittiska myndigheter kan behöva ansöka om licenser och intyg i något av EU:s 27 övriga medlemsstater. Medlemsstaterna kan vilja överväga åtgärder för att minska den administrativa bördan som uppkommer för vissa företag med anledning av brexit.

Med beredskapsplanering förstås kartläggning och planering av de åtgärder som behövs för att mildra verkningarna av ett utträde utan avtal. Beredskapsåtgärder antas i princip vara tillfälliga lösningar i väntan på långsiktiga anpassningar och förväntas inte uppnå samma resultat som ett ordnat utträde med avtal. Beredskapsåtgärder kan behövas både på EU-nivå och på medlemsstatsnivå, beroende på behörighetsfördelningen.

I enlighet med denna systematik uppmanar kommissionen alla berörda parter att förbereda sig för två olika scenarier.

1.2.1 Scenario ett – utträdesavtal och övergångsperiod till den 31 december 2020

2017/18:FPM162

UK:s utträde genomförs enligt det förhandlade avtalet. UK blir vid utträdet formellt ett tredjeland och lämnar EU:s institutioner och beslutsprocesser, men omfattas fortsatt av EU-rätten under övergångsperioden som löper till och med den 31 december 2020. Förhandlingar av de framtida förbindelserna kan initieras vid övergångsperiodens start.

1.2.2 Scenario två – avtalslöst utträde den 30 mars 2019

UK blir formellt och praktiskt ett tredjeland utan övergångsperiod. EU-rätten upphör att tillämpas i förhållande till UK den 30 mars 2019. Detta scenario innebär att inget avtal finns om särskilda arrangemang för EU-medborgare i UK eller brittiska medborgare i EU. Det innebär också att EU ska tillämpa tredjelandsregler mot UK i fråga om bland annat tullkontroller och kontroller av EU:s normer. Dessa kontroller kan orsaka betydande förseningar vid t.ex. transporter. Brittiska enheter kommer inte att kunna komma ifråga för EU-bidrag eller delta i upphandlingar i EU. Handelsrelationen med UK kommer vidare att regleras på grundval av tillämpliga internationella principer och regler från exempelvis WTO. EU kan omedelbart inleda förhandlingar om framtida förbindelser med UK i egenskap av tredjeland.

1.2.3 Förberedelsearbetet ett gemensamt ansvar

Förberedelsearbetet innebär en gemensam insats av EU, nationella, regionala och lokala förvaltningar samt ekonomiska aktörer. För de ekonomiska aktörer som åtnjuter inre marknadens fördelar, finns ett stort behov att förbereda sig. Detta gäller företag av alla storlekar som behöver ta ansvar för sin situation, bedöma vad ett avtalslöst scenario kan leda till för deras verksamhet, fatta nödvändiga ekonomiska beslut och vidta de administrativa åtgärder som behövs före den 30 mars 2019. Enskilda och de myndigheter som ger dem stöd bör också förbereda sig. Kommissionen har gett ut tillkännagivanden på vissa områden för att påminna om vad som gäller när UK blir ett tredjeland. Nationella myndigheter spelar en viktig roll för att besvara frågor samt ge stöd och vägledning.

1.2.4 Nationella myndigheters förberedelsearbete

Nationella myndigheters förberedelser är beroende av vilken närhet medlemsstaten har med UK i fråga om exempelvis delad infrastruktur eller kontroll av rörlighet för varor och människor. Medlemsstater kan komma att behöva göra anpassningar av nationella regelverk, ge vägledning till berörda och investeringar i personal och infrastruktur för exempelvis tullkontroller.

För EU:s del består förberedelsearbetet bland annat av en genomgång av EU:s regelverk och genomförande av nödvändiga lagändringar. Kommissionen har i ett första skede identifierat åtta åtgärder¹ och uppmanar Europaparlamentet och rådet att prioritera dessa lagförslag så att de kan träda ikraft före UK:s utträde. Kommissionen framhåller att det inte är juridiskt nödvändigt att ändra alla hänvisningar till UK eller dess institutioner och aktörer i befintlig EU-lagstiftning, eftersom dessa genom utträdet blir obsoleta. Kommissionen inventerar också sina befogenheter att anta genomförandeakter och delegerade akter.

Vidare ger kommissionen ut tekniska tillkännagivanden om juridiska och praktiska konsekvenser av brexit. Dessa är offentliga och tillgängliga på kommissionens webbplats.

Kommissionen granskar också behoven och vidtar åtgärder rörande institutionella frågor och budgetfrågor. Det kan gälla flytten av de två UK-baserade EU-myndigheterna Europeiska läkemedelsmyndigheten och Europeiska bankmyndigheten, liksom andra flyttar eller omfördelningar av uppgifter.

Till kommissionens ansvar hör vidare nödvändiga anpassningsåtgärder för databaser och IT-system samt andra plattformar för kommunikation och informationsutbyte. Kommissionen bedömer slutligen behovet av förberedelser inom den yttre politiken, bland annat följderna av brexit för EU:s internationella avtal. EU avser meddela sina internationella partners om UK:s utträde så snart tillräcklig säkerhet finns om utfallet av utträdesförhandlingarna.

Kommissionen avser att intensifiera sitt förberedelsearbete och på basis av förhandlingarna ge stöd till kvarvarande medlemsstater samt deras medborgare och företag. Kommissionen kommer att göra en översyn av läget efter mötet i Europeiska rådet (artikel 50) i oktober 2018.

1.2.6 Bilaga: Exempel på utmaningar

Kommissionen presenterar i bilaga till meddelandet exempel på utmaningar utifrån sju sektorer: transport, tullar, finansiella tjänster, livsmedelssäkerhet, läkemedel, personuppgifter och yrkeskvalifikationer.

¹ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/brexit-legislative-preparedness-proposals.pdf>

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa 2017/18:FPM162

Meddelandet innehåller inte några förslag till nya eller ändrade rättsakter. Regeringskansliet genomför en genomgång av behovet av ändringar av svenska författningar till följd av UK:s utträde.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelanden från kommissionen är inte rättsligt bindande och ålägger således inte medlemsstaterna några skyldigheter. De budgetära konsekvenser som följer av UK:s utträde påverkas inte av detta meddelande.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar meddelandet som följer upp Europeiska rådets (artikel 50) uppmaning om att intensifiera förberedelserna för brexit. Regeringen delar kommissionens syn att samtliga berörda aktörer, däribland EU, medlemsstaterna och privata aktörer behöver vidta förberedelseåtgärder.

Regeringen anser att kommissionen har en särskilt viktig roll att spela genom vägledning på relevanta områden och att samordna planeringen och genomförandet av insatser. Liksom kommissionen anser regeringen det nödvändigt att ha beredskap också för andra tänkbara utfall, men att huvudscenariot är ett ordnat utträde på grundval av ett avtal. Regeringen stöder kommissionens alla ansträngningar för detta ändamål.

Att förbereda UK:s utträde är en viktig del av regeringens brexitarbete. I Regeringskansliet och regeringens myndigheter pågår redan ett omfattande förberedelsearbete för att utvärdera vilka åtgärder som blir nödvändiga vid ett ordnat utträde, förbereda för dessa samt beredskapsplanering för att möta allvarliga konsekvenser av ett utträde utan avtal. I sitt arbete har regeringen och Regeringskansliet en löpande dialog med centrala näringslivs- och samhällsintressen. Ansträngningarna kommer att intensifieras under återstående tid fram till utträdet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna samarbetar i förberedelsearbetet med varandra och EU-institutionerna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

EU-institutionerna samarbetar i förberedelsearbetet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

2017/18:FPM162

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet innehåller inga förslag till beslut.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då det rör sig om ett meddelande.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ingen fortsatt behandling väntas då det rör sig om ett meddelande.

4.2 Fackuttryck/termer